

Landshypotek Bank

Fakta om vårbruket

En översiktlig sammanställning av
vårbruket och lantbruket i Sverige
och flera av landets regioner.

Landshypotek Bank

Som man sår får man skörda

Vårbruket är en av årets viktigaste milstolpar i det svenska lantbruket, och därmed också en grundbult i den svenska livsmedelsförsörjningen.

En lång rad faktorer påverkar den slutliga skörden. Det finns mycket som man inte kan styra över själv, som till exempel vad det blir för väder. Desto viktigare blir det med sådant som man själv kan styra över. Vad lantbrukaren väljer för grödor, när och hur de sås, spelar en stor roll.

På följande sidor presenterar vi korta beskrivningar och statistik om vårbruket specifikt och lantbruket generellt i Sverige – såväl på nationell nivå som i några av Sveriges regioner.

Regionerna presenteras från söder till norr, eftersom det är i den ordningen som vårbruket brukar rulla ut över landet.

Statistiken kommer från Jordbruksverket och SCB.

Sammanställningen har gjorts av Landshypotek Bank under våren 2023.

Det är något som
är speciellt med
vårbruket. Och det är
spännande
– oavsett generation.

Snabba fakta om vårbruket

- **Kommer igång när våren anlänt.**
Vårbruket kommer igång efter vintern när tjälen gått ur marken och jorden torkat tillräckligt för att fröna ska få gynnsamma förutsättningar att gro.
- **Omfattar flera delar.** Vårbruket inbegriper huvudsakligen harvning och sådd samt gödning av vår- och höstsådda grödor. Ibland har de grödor som såddes under hösten inte klarat vintern eller drabbats viltskador; i de fallen behöver lantbrukaren dessutom så om för att kompensera för det bortfallet.
- **Vilka grödor** som sås varierar beroende på var i landet man befinner sig, eftersom viktiga förutsättningar, som klimat och jordmån, kan se olika ut i olika regioner. Efterfrågan och andra marknadsförutsättningar är också av stor betydelse.

Tendenser och observationer

- **Minskar.** Det finns en viss trend att andelen vårsådd areal minskar i Sverige. En större andel av arealen sås under hösten.
- **Senare.** I stora delar av landet är vårbruket och vårsådden i år senare än normalt p.g.a. kallt väder.
- **Historiskt höga kostnader.** Jordbrukarna möter en vår där kostnaderna för säsongen är historiskt höga.
- **Bra skörd förra året.** Skörden 2022 var i Sverige högre än året innan. Även i ett längre historiskt perspektiv var 2022 ett bra skördeår, trots en viss utvintring av höstsådda grödor. Den goda skörden förklaras av stora arealer högavkastande höstsådda grödor och gynnsamt väder för vårgroddor i stora delar av södra Sverige.

Mer fakta om vårbruket och jordbruket

På följande sidor presenterar vi korta beskrivningar och statistik om vårbruket specifikt och lantbruket generellt i Sverige – såväl på nationell nivå som i några av Sveriges regioner.

Regionerna presenteras från söder till norr, eftersom det är i den ordningen som vårbruket brukar rulla ut över landet.

Statistiken är från Jordbruksverket och SCB.

Sammanställningen har gjorts av Landshypotek Bank under våren 2023.

Källor:

Jordbruksverket

*SCB avser år 2022

**Jordbruksverket avser år 2017

*** Jordbruksverket avser år 2020

****Jordbruksverket avser år 2016

Landareal 2022 (ha)*	40 728 354
Åkermark 2022 (ha)	2 537 947
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	6%
Antal jordbrukare 2022	58 218
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	Vall (41%), Höstvetete (16%), Vårkorn (10%)
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (10%), Havre (6%), Årter & åkerböna (2%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Spannmål: +17% Oljeväxter: +24% Årter & åkerböna: +57%

Skåne län

- Viktig jordbruksregion. 17% av landets åkermark finns i länet*. 40% av länets landareal utgörs av åkermark.
- Jordbruksföretagen i länet har i genomsnitt 58 hektar åker i länet .
- Skånes spannmålsskörd 2022 utgjorde preliminärt 26% av landets totala, 46% av landets skörd av oljeväxter samt 12% av hela Sveriges skörd av ärtor och åkerböna.
- Sockerbetor och potatis är stora grödor i Skåne. Den totala skörd av sockerbetor och potatis utgör normalt omkring 97 respektive 50% av hela landets produktion.

Mer om lantbruken i Skåne

Skåne är en av Sveriges viktigaste jordbruksregioner. I södra delen odlas främst spannmål, betor, potatis och raps på de öppna fälten. Runt Kristianstad finns mycket grönsaksodlingar. I norra delen är det mycket vallodling som blir djurfoder. Enligt preliminära siffror från Jordbruksverket utgjorde skörden av spannmål, oljeväxter och proteingrödor i länet 2022 drygt en fjärdedel (27%) av den totala skörden i riket. Skörden av potatis och sockerbetor i länet 2022 hälften (50%) respektive nära hela (97%) av den totala skörden i riket för de grödorna. Skånes nettoomsättning 2017 för primärproduktionen och livsmedelsindustrin var också den största andelen i hela Sverige (21 %)**.

Landareal 2022 (ha)*	1 096 503
Åkermark 2022 (ha)	434 909
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	17%
Antal jordbrukare 2022	7 497
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	13%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (22%), Höstvetete (21%), Vårkorn (15%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (15%), Sockerbetor (6%), Potatis (3%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +18% Oljeväxter: +29% Ärtor & åkerböna: +91%

Västra Götalands län

- Viktig jordbruksregion. 18% av landets åkermark finns i området. 19% av regionens landareal* utgörs av åkermark.
- Jordbruksföretagen i länet har i genomsnitt 41 hektar.
- Länet stod preliminärt för 20% av Sveriges totala spannmålsskörd år 2022, 14% av landets skörd av oljeväxter samt 24% av hela Sveriges skörd av ärtor och åkerböna.
- I länet hade vårgrödorna goda väderbetingelser 2022 som bidrog till högre skörd (avkastning) per hektar för alla vårgrödor.

Mer om lantbruken i Västra Götaland

Västra Götaland är en av Sveriges största jordbruksregioner och står för cirka 19 procent av landets nettoomsättning inom jordbruk och livsmedelsindustri**. Sammanlagt har regionen landets största åkerareal och flest antal nötkreatur. Inriktningen på lantbruken har här stor variation. En betydande del utgörs av spannmålsodling men många gårdar har också djurhållning för mjölk-, kött- och äggproduktion.

Landareal 2022 (ha)*	2 380 037
Åkermark 2022 (ha)	456 732
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	18%
Antal jordbrukare 2022	11 198
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	19%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (39%), Höstvetete (15%), Havre (13%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Havre (13%), Vårkorn (9%), Ärtor & åkerböna (2%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +20% Oljeväxter: +23% Ärtor & åkerböna: +23%

Källor:

Jordbruksverket

*SCB avser år 2022

**Jordbruksverket avser år 2017

*** Jordbruksverket avser år 2020

F.d. Skaraborgs län

- Viktig jordbruksregion (ingår i Västra Götaland). 10% av landets åkermark finns i området. 35% av Skaraborgs landareal* utgörs av åkermark.
- Statistik på kommunnivå saknas för skörden 2022. Västra Götaland stod preliminärt för 20% av Sveriges totala spannmålsskörd, 14% av landets skörd av oljeväxter samt 24% av hela Sveriges skörd av ärtor och åkerböna.
- I Västra Götalands län hade vårgrödorna goda väderbetingelser 2022 som bidrog till högre skörd (avkastning) per hektar för alla vårgrödor.

Mer om lantbruken i Skaraborg

Vad som tidigare hette Skaraborgs län ingår idag i Västra Götalands län. Regionen är en av Sveriges viktigaste jordbruksområden och har en variation av driftsinriktningar. Under år 2022 odlades spannmål på mer än hälften (53%) av åkerarealen i Skaraborg. Här är vall den vanligaste grödan, följt av höstvetete, havre och vårkorn.

I Skaraborg finns många jordbrukare med djur. En stor andel av vall, spannmål, ärtor och åkerböna blir djurfoder. Enligt statistik från Jordbruksverket fanns 10% och 16% av landets mjölkkor respektive grisar i regionen år 2020***. Därutöver är lantbruksföretagen en viktig motor för andra serviceyrken i närområdet.

Landareal 2022 (ha)*	734 540
Åkermark 2022 (ha)	260 577
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	10%
Antal jordbrukare 2022	3 995
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	7%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (28%), Höstvetete (21%), Havre (14%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Havre (14%), Vårkorn (11%), Ärtor & åkerböna (3%)
Skörd 2022 jämfört med 2021 (här Västra Götalands län)	Spannmål: +20% Oljeväxter: +23% Ärtor & åkerböna: 23%

Gotlands län

- Jordbruket sysselsätter många på Gotland och är viktigt för landets livsmedelsproduktion.
- Jordbruksföretagen på Gotland har i genomsnitt 66 hektar.
- 3% av landets åkermark finns på Gotland. 27% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Spannmålsskörden på Gotland 2022 utgjorde preliminärt 3% av landets totala spannmålsskörd år 2022, 4% av landets skörd av oljeväxter samt 4% av hela Sveriges skörd av ärtor och åkerböna.

Mer om lantbruken på Gotland

För Gotland är jordbruket viktigt. Länet har den största andelen jordbruksareal i förhållande till sin befolkning. Med det följer att lantbruket och livsmedelsindustrin i länet skapar drygt 1 000 heltidsjobb, vilket är den högsta siffran i landet i förhållande till invånarantal**. Utmärkande för Gotland är också en hög andel grönsaksodlare och en relativt stor mjölk- och nötköttsproduktion. Därutöver är lantbruksföretagen en viktig motor för andra serviceyrken i närområdet.

Landareal 2022 (ha)*	313 444
Åkermark 2022 (ha)	85 366
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	3%
Antal jordbrukare 2022	1 294
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	2%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (41%), Höstvetete (17%), Vårkorn (10%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (10%), Majs (3%), Vårvetete(3%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +28% Oljeväxter: +79% Ärtor & åkerböna: +16%

Källor:

Jordbruksverket

*SCB avser år 2022

**Jordbruksverket avser år 2017

***Jordbruksverket avser år 2016

Östergötlands län

- Viktigt jordbrukslän med den tredje största jordbruksarealen i landet. 8% av landets åkermark finns i Östergötlands län. 19% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Jordbruksföretagen i länet har i genomsnitt 64 hektar.
- Enligt Jordbruksverkets preliminära statistik över skörden 2022 var Östergötlands andel av Sveriges totala spannmålsskörd 10%. Länets andel av landets skörd av oljeväxter samt skörd av ärter och åkerböna var 9% respektive 15%.
- Gynnsamt väder under försommaren bidrog till högre skörd av vårsådda grödor 2022.

Mer om lantbruken Östergötland

Östergötland har den tredje största jordbruksarealen i landet. Samtidigt har länet skilda möjligheter för jordbruk, vilket speglas i typen av produktion. Omkring en tredjedel av jordbruksföretagen*** har växtodling, en tredjedel djurproduktion och en tredjedel blandad produktion eller småbruk. Närheten till industri ger också fler möjligheter. Lantbruket och livsmedelsindustrin hade 2017 en nettoomsättning på omkring 17 miljarder kronor i länet och ger arbetstillfällen för cirka 4 200 personer**.

Landareal 2022 (ha)*	1 055 744
Åkermark 2022 (ha)	198 220
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	8%
Antal jordbrukare 2022	3 093
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	5%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (34%), Höstvetete (31%), Höstraps (7%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (5%), Havre (4%), Ärtor & åkerböna (3%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +8% Oljeväxter: +4% Ärtor & åkerböna: +22%

Södermanlands län

- 5% av landets åkermark finns i Södermanlands län. 20% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Jordbruksföretagen i länet har här i genomsnitt 63 hektar åkermark.
- Länets andel av Sveriges totala spannmålsskörd var för år 2022 preliminärt 5%. För samma år stod jordbruk i länet för 4% av landets skörd av oljeväxter samt 4% av hela Sveriges skörd av ärter och åkerböna.
- Gynnsamt väder under försommaren bidrog till högre skörd av vårsådda grödor 2022.

Mer om lantbruken i Sörmland

Drygt en femtedel av länets landareal utgörs av åkermark, vilket är den tredje största andelen i Sverige (endast Skåne och Gotland har större andel). På 44 % av länets åkerareal odlas spannmål, och den vanligaste spannmålsgrödan här är höstvetete. 2022 fanns det 1 942 jordbruksföretag i länet.

Landareal 2022 (ha)*	607 183
Åkermark 2022 (ha)	122 981
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	5%
Antal jordbrukare 2022	1 942
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	3%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (37%), Höstvetete (26%), Träda (8%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (7%), Havre (5%), Ärtor & åkerböna (1%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +13% Oljeväxter: +12% Ärtor & åkerböna: +195%

Uppsala län

- 6% av landets åkermark finns i Uppsala län. 20% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Gårdarna har i genomsnitt 62 hektar åker i länet.
- Uppsala län stod 2022 preliminärt för 7% av Sveriges totala spannmålsskörd, 4% av landets skörd av oljeväxter samt 13% av hela Sveriges skörd av ärter och åkerböna.

Mer om lantbruken i Uppsala län

Cirka en femtedel av länets landareal utgörs av åkermark, vilket är den fjärde största andelen i Sverige (som toppas av Skåne, Gotland och Södermanland). På cirka hälften (51%) av länets åkerareals odlas spannmål, och den vanligaste spannmålsgrödan är höstvetete. 2017 arbetade cirka 1 100 personer i länet inom primärproduktionen av livsmedel**, och 2022 fanns här 2 594 jordbruksföretag.

Landareal (ha)*	818 928
Åkermark (ha)	161 455
Andel av landets åkerareal (%)	6%
Antal jordbrukare	2 594
Andel av landets totala antal jordbrukare	4%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (28%), Höstvetete (28%), Vårkorn (13%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (13%), Havre (5%), Vårvetete (4%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +6% Oljeväxter: +11% Ärter & åkerböna: +43%

Örebro län

- 4% av landets åkermark finns i Örebro län. 12% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Gårdarna i länet har i genomsnitt 49 hektar åker.
- Örebro län stod 2022 preliminärt för 4% av Sveriges totala spannmålsskörd, 3% av landets skörd av oljeväxter samt 2% av hela Sveriges skörd av ärtor och åkerböna.

Mer om lantbruken i Örebro län

Cirka 12% av länets landareal* utgörs av åkermark. Länet domineras av växtodling. Drygt en tredjedel hade 2016 växtodling (33%), en femtedel (20%) djurhållning och övriga hade småbruk (39%) eller blandat jordbruk. På knappt hälften (48%) av åkerarealen odlades spannmål, och den vanligaste spannmålsgrödan är höstvetete. 2017 arbetade cirka 2 100 personer i länet inom primärproduktionen av livsmedel**, och 2022 fanns här 2 104 jordbruksföretag.

Källor:

Jordbruksverket

*SCB avser år 2022

**Jordbruksverket avser år 2017

****Jordbruksverket avser år 2016

Landareal 2022 (ha)*	850 398
Åkermark 2022 (ha)	102 222
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	4%
Antal jordbrukare 2022	2 104
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	4%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (32%), Höstvetete (19%), Havre (11%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Havre (11%), Vårkorn (10%), Vårvetete (4%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +18% Oljeväxter: +11% Ärtor & åkerböna: +86%

Gävleborgs län

- Jordbruket i länet karaktäriseras av gårdar med växtodling och djur kombinerat med skogsbruk. Gårdarna i länet har något mindre areal åkermark jämfört med genomsnittet för landet. I genomsnitt har länets gårdar 35 hektar åker.
- Länet har 3% av landets åkermark. 4% av länets landareal* utgörs av åkermark.
- Länet stod 2022 preliminärt för 1% av Sveriges totala spannmålsskörd.
- Klimatet gör att höstsådda grödor är relativt ovanligt. Växtodlingen domineras av vall och vårsådda grödor.

Mer om lantbruken i Gävleborg

Lantbrukarna i Gävleborg är i ett nationellt perspektiv diversifierade, med såväl djurhållning som odling och skogsbruk. Primärproduktionen och livsmedelsindustrin omfattar tillsammans cirka 1 000 heltidsjobb i länet**. Därutöver är lantbruksföretagen en viktig motor för andra serviceyrken i närområdet.

Landareal 2022 (ha)*	1 811 323
Åkermark 2022 (ha)	66 070
Andel av landets åkerareal 2022 (%)	3%
Antal jordbrukare 2022	1 880
Andel av landets totala antal jordbrukare 2022	3%
Markanvändning 2022 (andel av åkermark)	Vall (63%), Vårkorn (14%), Träda (6%)
Tre vanligaste vårsådda grödor 2022 (andel av åkermark)	Vårkorn (14%), Havre (5%), Vårvede (2%)
Skörd 2022 jämfört med 2021	Spannmål: +1%

Landshypotek Bank

Kontakta för mer information och kommentarer

Vill du intervjua lantbrukare i någon av de landets regioner?

Vill du tala med någon som kan kommentera läget på nationell nivå eller ge en övergripande utblick av läget inom lantbruket?

Presskontakt:

Jonas Feinberg, 070-349 24 10, jonas.feinberg@landshypotek.se

